



Store Færder Ornitologiske Stasjon

2010

Av Per Kristian Slagsvold



Ærfugl *Somateria mollissima* hunn på Store Færder 18 april 2010. Foto: Stig Eide

Her følger en generell gjennomgang av fugleåret på Store Færder Ornitologiske Stasjon 2010. Dette var det 48`ende året med ornitologiske undersøkelser på Store Færder. Det ble til sammen ringmerket 6348 fugler dette året. 179 arter ble observert, men enkelte av observasjonene er enda ikke behandlet av Norsk Sjeldenhets Komite for Fugl (NSKF) og Lokal Rapport og Sjeldenhetskomite for fugl i Vestfold (LRSK). Dette er 15 arter flere enn året før. Alle observasjoner er lagt inn på nettstedet artsobservasjoner.no. Bemanningen på stasjonen har vært relativt god også i 2010, og som alltid har den ornitologiske aktiviteten i dagene med dekning vært noe variabel, med størst fokus på fugl i vår og høst sesongen. Sommeren blir stort sett brukt til vedlikehold av stasjonen for at stasjonen skal fungere optimalt i trekk sesongen. Stasjonen ble besøkt 188 dager i 2010. Dette er 13 dager færre enn året før, særlig grunnet dårlig vær og is forhold både i begynnelsen og slutten av året.

| 2010 | Jan | Feb | Mar | Apr | Mai | Jun | Jul | Aug | Sep | Okt | Nov | Des |
|--------------------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| Antall dager (188) | 0 | 0 | 11 | 25 | 27 | 29 | 31 | 15 | 21 | 20 | 7 | 2 |

Tabellen viser antall dager stasjonen ble besøkt pr. måned i 2010.

Januar / Februar / Mars

Vinteren 2009/2010 ble en kald vinter med mye snø og is i skjærgården fra desember. Sesongen kom derfor senere i gang enn ønsket, og stasjonen ble ikke besøkt i januar og februar. Først 15 mars ble stasjonen besøkt første gang av Ragnar Syvertsen som åpnet stasjonen for sesongen. Da var det fortsatt store mengder snø på øya og temmelig uframkommelig. Siste halvdel av mars satte imidlertid trekket i gang for fullt. Isen hadde gjort sitt til at en skjære hadde våget etappen over åpent hav til øya. Vi må helt tilbake til april 1992 for forrige funn av skjære på Store Færder! Fuglen ble funnet av Bjørn Linnehol 17/3, og opphold seg på øya fram til og med 4/4, til stor glede for mange Færder travere som fikk arten lagt til på sine lokalitetslister. Nettfangsten og ringmerkingen satte i gang i påsken fra 27 mars av Thor-Erik Thorsnes og Per Kristian Slagsvold. Nettoppsett bød på store utfordringer



Et uvanlig syn på Store Færder, skjære Pica pica utenfor stasjonshytta 28 mars. Foto: Tommy Larsen

i form av snømåking og kutting av kvist som var bøyd ned i nettgatene av snømengdene. Men, nettene kom opp på de fleste nett plassene, og påskeuka bød på flere hundre merkinger. Store mengder fugl besøkte øya disse dagene, med dominans av bokfink, grønnsisik og trost. Av spesielle observasjoner kan nevnes trelerker (blant annet tre stasjonært på

Speidersletta i flere dager) og toppdykker lå på sjøen rett utenfor stasjonen. Uvanlig mange duetrost besøkte også øya og tre ble ringmerket.



Tre duetrost Turdus viscivorus ble ringmerket 31/3. Foto: Per Kristian Slagsvold

April / Mai / Juni

Påskeuka fortsatte de første dagene i april med Egil Soglo på stasjonen, men det store tilsiget av fugl minket. Av spesielle observasjoner kan nevnes 1 jordugle og 6 sangsvane trekkende mot øst 2/4, 2 svartkråke 3/4. Geir Inge Ruud og Ragnar Syvertsen merket en hunn kjernebiter på foringen rett utenfor hytta 7 april. Dette var ellefte funn av kjernebiter på Store Færder. Forrige funn var i 2004. En svartkråke ble sett også 8 april. Anders Hangård og Egil Soglo så en hunnfarget svartrødstjert nordvest på øya 9 april. Vårens første kortnebbgjess på vei mot nord kom over øya 10/4. Trane ble også observert trekkende mot nordvest denne dagen. Håkon Baust Hansen satset deretter en lengre periode fra 12 april til 23 april, men også mange andre besøkte stasjonen hyppig, spesielt i helgene. Mest spesielt fra andre halvdel av april var en mulig lirype skremt opp i en av nettgatene 16 april. Fuglen ble aldri funnet igjen, til tross for iherdig leting rundt på øya. Det er tidligere bare registrert to funn av lirype på Store Færder, den forrige en død fugl funnet 9 april 1977. Første funn ble gjort 5

desember 1969. Mai startet med årets første nattergal 1 mai. En gulnebb blom rastet på sjøen denne dagen. Dette er andre funn av gulnebb blom på Store Færder, og således et av de største høydepunktene denne våren. Førrige funn var en 2K 21/5 2002. De heldige observatørene var Thomas Nielsen, Stig Eide, Anders Hangård og Tommy Larsen. Andre uka i mai stoppet trekket opp igjen. Uvanlig kalde temperaturer og snøvær (!) ga ikke de helt store resultatene til tross for god dekning på stasjonen. Høyt antall på 110 småspove trekkende mot nord 8 mai er verdt å nevne. Mildere vær og langreste fugler økte på mot midten av mai, for eksempel årets første gråfluesnapper og tårnseiler 13 mai og gulsanger 14 mai.



Lappspurv Calcaeus lapponicus hunn ringmerket 14/5. Svært få lappspurver har blitt merket på øya og datoen er også uvanlig seint. Foto: Stig Eide

Ellers av spesielle observasjoner kan nevnes årets eneste sivsanger ble merket 13 mai, flere dvergmåker observert 13-15 mai, en skjeand hann og en lappspurv hunn (ringmerket) 14 mai og 5 temmincksnipe 15 mai. Andre halvdel av mai startet med et av årets største bomber dette året, en dverglerke sett av Anders Hangård 16 mai. Om den blir godkjent av NSKF, er dette andre funn på Store

Færder, det forrige (godkjent) 22 mai 1974. I motsetning til året før med bare et funn av rosenfink på øya, bød 2010 på flere individer i perioden 16-23/5. Flere av disse ble merket.



3K+ hann og en hunnfarget rosenfink Carpodacus erythrinus ringmerket 16/5. Antallet rosenfink i 2010 var høyere enn i 2009. Foto: Stig Eide



Eneste sivsangeren Acrocephalus schoenobaenus på Store Færder i 2010 ble merket 13 mai. Foto: Stig Eide

To av i alt tre lerkfalker i 2010 ble også sett 16/5. Årets andre kjernebiter oppholt seg på fuglebrettet rett utenfor hytta 18-20/5. Vårfunn av nattravn ble gjort 17/5 og 23/5. Store Færders niende

gresshoppesanger gjennom tidene gikk i nettet og fikk ring 23/5. Noen polarjoer ble også observert på sjøen 21 og 23 mai, og som vanlig kom ringgåstrekket i slutten av måneden, og noen ble også sett fra Store Færder 23 og 28 mai. 27 dager var det folk på stasjonen i mai. Mange var innom stasjonen, særlig i helger og fridager.



Store Færders niende gresshoppesanger *Locustella naevia* ble merket 23/5. Foto: Geir Fjørtoft Karlsen

Juni har de siste årene vært ganske stille med fugl. I 2010 derimot virket det som trekket var litt forsinket i forhold til de siste årene, så i første del av måneden var det brukbart med fugl. Årets eneste tyrkerdue sang noen strofer ved stasjonshytta 5/6. En splitterne ble sett sydvest for Færder 11/6. Utover i juni roet det seg som vanlig ned med fugl på øya. Egil Soglo dekket det meste av andre halvdel av juni. Fangst nettene ble tatt ned før sommeren satte i gang for fullt. Våren 2010 vil også bli husket for en ny hekkende art på øya. Et par med blåmeis som hekket i en fuglekasse rett utenfor hytta er faktisk første registrerte hekkfunn av blåmeis på øya gjennom tidene! I det hele tatt er meiser svært uvanlig på øya om sommeren. Fuglekasser har hengt på øya i mange år, men det er sjelden meiser velger å bli igjen på øya etter vårtrekket. Med årene har vegetasjonen vokst seg høyere og høyere, noe som trolig vil gi utslag i hvilke arter som velger å hekke på øya i kommende år.

Juli / August / September



En av ungene etter første hekkfunn av blåmeis *Cyanistes caeruleus* på Store Færder. Bildet er tatt 21/7. Foto: Cathrine Skaarnes

Juli er som vanlig en godt besøkt måned, men dette er tiden man gjør unna det meste av vedlikeholdet på stasjonen. I tillegg er dette en svært stille tid med fugl på øya, så det er ikke all verdens med observasjoner å nevne fra denne måneden. En pilfink observert 1 juli er ikke vanlig. Lite småfugl på øya, men derimot på sjøen kan juli by på mye ved rette værforhold. 22/7 ble 2 havlirer sett trekkende mot sør og 1 ble sett sørvest for Færder Fyr 29/7. Blåmeis paret som hekket på øya fikk unger på vingene, og ble sett gjennom det meste av sommeren. Sommerukene ble fordelt mellom Anders Hangård, Thor S. Larsen, Tore Gunnarsen, Stig Eide, Ragnar Syvertsen og Frode N. Bye. Høstsesongen med ringmerking kom ikke i gang før i midten av august, og ikke i noe større grad før i slutten av måneden. 14/8 så Egil Soglo en boltit. Dette var åttende funn på Store Færder. Mot slutten av august og begynnelsen av september dukket det også opp en del andre vadere typisk for årstiden, som for eksempel polarsnipe, lappspove, tundrasnipe, steinvender, sotsnipe og sandløper. Helgen 28-29/8 var en særdeles god helg. Anders Hangård ringmerket to bøksanger og en 1K hauksanger 28/8 (også kontrollert dagen etter) og gulsanger. 29/8 smalt han til med

en 1K sibirspurv nordvest på øya. Om den blir godkjent av NSKF er dette andre funn på Store Færder, det forrige en hann på vestsiden av øya 17/5 1966!



Hauksanger *Sylvia nisoria* (til venstre) og bøksanger *Phylloscopus sibilatrix* (til høyre) ringmerket på samme runde 28/8. Foto: Anders Hangård



Steinvender *Arenaria interpres* 4/9. Foto: Stig Eide



Årets eneste stjertand *Anas acuta* 4/9. Foto: Stig Eide

Første par ukene av september var Håkon Baust Hansen tilbake på øya i tillegg til diverse helgebeseøkende. Årets eneste stjertand ble sett 4/9 og havørn ble sett 9

og 12/9. Litt innsats ble også gjort på nattravn, og opp til 7 individer (4 ringmerket) ble registrert i perioden 2-12/9. 11/9 slo Anders Hangård til igjen med en hunnfarget dvergfluesnapper i felt. Denne gikk dessverre ikke i nettet. Videre i andre halvdel av september ankom mange av artene man kan forvente seg senere på høsten, som for eksempel varsler, svartmeis og fjellvåk. Årets andre hauksanger ble merket 27/9. Jan Michaelsen og Thomas Nielsen satset siste uka av september og begynnelsen av oktober.



Nattravn *Caprimulgus europaeus* ringmerket 4/9. Foto: Stig Eide

Oktober / November / Desember

Første halvdel av oktober vil bli husket for et vanvittig nedfall av fugl på øya helgen 8-10/10 med noen svært høye merketall. Det kan nevnes 609 fugl merket 8/10, 161 merket 9/10 og 392 merket 10/10. Morgenen 10/10 virket det rolig på øya ved soloppgang, før det eksploderte totalt. For å få kontroll over situasjonen måtte man slippe mye fugl uten ring og få sperret nettene denne dagen. Det ble estimert rundt 300 fugl sluppet uten ring. De 392 fuglene som fikk ring denne dagen ble stort sett bare merket på en nettplass! Dette sier en hel del om hvor enorme mengder fugl som var i sving på øya denne dagen. Artsutvalget var også spesielt, som for eksempel hele 103 gransangere merket denne dagen! To

sene rødstjerter ble også merket. 70 fugl hang i et nett samtidig på andrerunden. Ellers ble en gråstrupedykker sett denne dagen. Videre utover i oktober ble stort sett helgene besøkt. Første sidensvansen dukket opp 14/10. Fjellerke, dvergspett og bergand ble registrert 16/10. Også litt sjøfugl kom inn i fjorden mot slutten av oktober, inkludert en del alkekonger. November ble lite besøkt, særlig grunnet dårlig vær og vanskelige forhold å komme ut i med båt. Også noe båt trøbbel gjorde ikke situasjonen lettere. Bare første og andre helgen i november ble øya besøkt. Stjertmeis og fjæreplytt ble registrert 6/11. Også noen pilfinker dukket opp på øya 5-7/11. Lunde ble sett på sjøen 13/11 og til slutt en aldri så liten godbit, en polarsisik ble ringmerket 14/11. Siste besøk på stasjonen i 2010 gjorde Ragnar Syvertsen og Tore Gunnarsen 4/12. Resten av desember ble stasjonen ikke besøkt.



Pilfink *Passer montanus* ringmerket 7/11. Foto: Stig Eide

Ringmerking

6348 fugler fordelt på 65 arter ble ringmerket i 2010. Dette er 1607 fugler og 9 arter mer enn i 2009. Av spesielle arter merket i 2010 kan nevnes 4 nattravn, 10 nattergal, 1 ringtrost, 3 duetrost, 1 gresshoppesanger, 1 sivsanger, 2 hauksanger, 2 bøksanger, 1 varsler, 1 pilfink, 1 polarsisik, 3 rosenfink, 1 kjernebiter og 1 lappspurv. Av spesielle antall bør nevnes 553 munk og 293

gransanger. 103 av gransangerne ble merket på en dag 10/10!

| 2010 | Antall fugler |
|---------------|---------------|
| Januar | 0 |
| Februar | 0 |
| Mars | 498 |
| April | 570 |
| Mai | 1651 |
| Juni | 82 |
| Juli | 10 |
| August | 218 |
| September | 1299 |
| Oktober | 1796 |
| November | 224 |
| Desember | 0 |
| Totalt | 6348 |

Antall fugler ringmerket pr. måned i 2010.



Rugde *Scolopax rusticola* merket 5/5. 8 rugder ble merket i 2010. Dette er et høyere antall enn normalt til tross for at rugde hadde en tøff vinter 2009/2010. Foto: Per Kristian Slagsvold

| Topp 10 mest ringmerkede arter 2010 | |
|-------------------------------------|------|
| Løvsanger | 1264 |
| Rødstrupe | 1172 |
| Fuglekonge | 622 |
| Munk | 553 |
| Gransanger | 293 |
| Bokfink | 272 |
| Grønnfink | 271 |
| Svarttrost | 268 |
| Grønnsisik | 246 |
| Blåmeis | 146 |



En gjøk *Cuculus canorus* fikk ring i 2010, 6/6. Foto: Anders Hangård

| Art | Merket |
|------------------|--------|
| Spurvehauk | 6 |
| Rugde | 8 |
| Fiskemåke | 1 |
| Gjøk | 1 |
| Nattravn | 4 |
| Flaggspett | 3 |
| Låvesvale | 1 |
| Trepiplerke | 5 |
| Heipiplerke | 13 |
| Linerle | 10 |
| Sidensvans | 1 |
| Gjerdesmett | 94 |
| Jernspurv | 64 |
| Rødstrupe | 1172 |
| Nattergal | 10 |
| Blåstrupe | 3 |
| Rødstjert | 86 |
| Buskskvett | 3 |
| Steinskvett | 7 |
| Ringtrost | 1 |
| Svarttrost | 268 |
| Gråtrost | 4 |
| Måltrost | 79 |
| Rødvingetrost | 37 |
| Duetrost | 3 |
| Gresshoppesanger | 1 |
| Sivsanger | 1 |
| Rørsanger | 2 |
| Gulsanger | 25 |
| Hauksanger | 2 |
| Møller | 95 |
| Tornsanger | 14 |
| Hagesanger | 68 |
| Munk | 553 |
| Bøksanger | 2 |

| | |
|-----------------------|------|
| Gransanger | 293 |
| Løvsanger | 1264 |
| Fuglekonge | 622 |
| Gråfluesnapper | 44 |
| Svarthvit fluesnapper | 23 |
| Stjertmeis | 20 |
| Svartmeis | 9 |
| Blåmeis | 146 |
| Kjøttmeis | 95 |
| Trekryper | 48 |
| Tornskate | 3 |
| Varsler | 1 |
| Kråke | 5 |
| Stær | 2 |
| Pilfink | 1 |
| Bokfink | 272 |
| Bjørkefink | 56 |
| Grønnfink | 271 |
| Stillits | 2 |
| Grønnsisik | 246 |
| Tornirisk | 19 |
| Gråsisik | 130 |
| Brunsisik | 48 |
| Polarsisik | 1 |
| Rosenfink | 3 |
| Dompap | 29 |
| Kjernebiter | 1 |
| Lappspurv | 1 |
| Gulspurv | 11 |
| Sivspurv | 35 |
| Totalt merket i 2010: | 6348 |

Observatører på Store Færder og i farvannet rundt i 2010:

Anders Hangård, Thomas Nielsen, Stig Eide, Tommy Larsen, Egil Soglo, Per Kristian Slagsvold, Thor-Erik Thorsnes, Håkon Baust Hansen, John Fjørtoft Karlsen, Geir Inge Ruud, Ragnar Syvertsen, Tore Gunnarsen, Halvard Hauer, Jan Michaelsen, Geir Fjørtoft Karlsen, Hans Petter Rømme, Bjørn Linnehol, Eskil Hangård, Frode Nordang Bye, Thor S. Larsen, Fridtjof Mehlum, Rune Zakariassen, Per Espen Fjeld, Karl-Petter Gade, Haakon Stenersen, Håkon Meyer, Anne Grethe Meyer og Andreas Gullberg.